

AMINTIREA MAREȘALULUI REÎNTREGIRII NAȚIONALE

General-locotenent (r) dr. Grigore STAMATE

Portret Mareșal C. Prezan
Pictură de Valentin Tănase

Cu nepoțica Olga, la plimbare

În urmă cu peste 80 de ani, într-una dintre nopțile caniculare ale unui altfel de august, peste simțirea românească – grav afectată de pierderile teritoriale ale anului 1940 – s-a așezat spectrul morții celui mai important erou militar al Marelui Război: Mareșalul Constantin Prezan. Acela despre care, Mareșalul francez Ferdinand Foch – comandantul Frontului Aliat Occidental – spunea că a fost „unul dintre cei mai mari strategii ai Europei, cel căruia Antanta, ca și România îi datorează cel atât de mult”. Tragicul eveniment se petrecea la conacul din Schinetea.

În dimineața zilei de 27 august 1943, distinsul erou s-a așezat înțelept și discret – așa cum fusese toată viața – cu fotografia mai tinerei soții, trecută într-o altă dimensiune, cu numai trei luni înainte; a aceleia care-i fusese alături de la vârsta de 15 ani: Olga-Elena, fostă „domnișoară de onoare” a principesei Maria, viitoarea regină. Așa l-a aflat nepoțica sa de numai 10 ani, tot o Olga (în prezent, doamna inginer Macarie, prin căsătorie), împietrit în rugăciune.

„Era, cu adevărat, impozant până și în asemenea tristă postură. M-a impresionat nu atât poziția, cât mai ales privirea; privirea, care parcă refuza să se închidă, scrutând intens undeva în depărtări de necuprins”. Așa îl reține fetița de atunci, pe cel despre care ne destăinuie că „excelea prin cuprindere, ca și când, în câmpul său eteric, avea implantat genetic un anume cod, de la ale cărui rigori nu se putea desprinde niciodată; era ca un conglomerat de resorturi, pe care, cred eu, că numai personalitățile complete îl posedă” (sursa. Grigore Stamate, Mihai Hodoroagea, *Viața Mareșalului Prezan*, Ed. Axioma Print, București, 2015, pp.21-24). Un ofițer despre care ziaristii vremii spuneau că este de mare eleganță morală, că este un aristocrat în gestul stăpânit, în liniștea cu care întâmpina adversitățile, ca și în exercitarea autorității militare.

Mareșalul Constantin Prezan a fost șeful Marelui Cartier General în perioada Primului Război Mondial, artizanul victorioaselor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, comandantul de căpetenie al Armatei Române și apărătorul Marii Uniri (vezi volumele: *Bătăliile Mareșalului Prezan și Mareșalul Prezan, artizan și apărător al Marii Uniri*, cu aceiași autori), o personalitate militară unică, despre care „mâna sa dreaptă”, viitorul Mareșal Ion Antonescu (la acea vreme, maior, respectiv locotenent-colonel, șef al Secției Operații) declara solemn că „a fost un simbol de muncă, de patriotism, de credință neclintită și

de sacrificiu” (aceeași sursă, pp. 392-393).

Funeralile naționale organizate ziua de în 30 august, au fost precedate de o ceremonie religioasă extrem de simplă, oficiată – așa cum mareșalul a testamentat – cu singurul preot din localitate, iar coroanele de flori au fost înlocuite cu ramuri de stejar din pădurea înconjurătoare.

Onorurile și celelalte aspecte de natură militară au fost asigurate de personalul Regimentului 7 Racova 25 (cea dintâi mare unitate de sub comanda sa), al cărui „cap” (demnitate acordată după trecerea în rezervă) a fost și de către ostașii Regimentului 7 Infanterie (în cadrul căruia își începuse cariera de ofițer). Între cei care l-au condus pe ultimul drum au fost: Regele Mihai I, Mareșalul Ion Antonescu, Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, generalul Constantin Pantazi, ministrul de Război, Ion Marinescu, ministrul Justiției, de o suită de alți generali și ofițeri cu funcții însemnate, de o serie de militari activi din garnizoanele Iași, Bacău, Roman, Vaslui, Bârlad, din Dumești, Băcești, Negrești, la care s-au adăugat sătenii din împrejurimi, într-un număr atât de mare încât culmile dealului au devenit neîncăpătoare.

Omagiul adus Mareșalului de către fostul său subordonat Ion Antonescu, care „prin timbru și conținut a impresionat asistența, în chipul cel mai profund posibil” (idem, p. 393), a evidențiat cât de mult a fost nedreptățit, deopotrivă, de politicieni, de autorități și de către detractorii săi.

Conform dorinței Mareșalului, acesta a fost înmormântat alături de soția sa, cu care a avut un mariaj de peste 50 de ani, la poalele celor trei stejari din vârful dealului Comornîța, într-un loc strategic, de unde putea contempla în liniște Valea Bârladului, potențialele aliniamente de luptă și eventualele direcții de interzis.

În aceeași zi, în ziarul „Curentul”, renumitul Pamfil Șeicaru avea să înscrie următoarele: „Cu Mareșalul Constantin Prezan dispărea încă una dintre figurile luminoase ale istoriei noastre recente, încă una din personalitățile pe care în mințile, în sufletele și în neclintita lor credință, românii le au strâns într-un mănunchi simbolic:

făuritorii Unirii” (ibidem, p. 394).

Au trecut 81 de ani de la trecerea în eternitate a unuia dintre cei mai de seamă reprezentanți ai generației, care ne-a dat cel mai frumos capitol al istoriei naționale, iar peste amintirea celui care a fost comandantul de căpetenie al Armatei Române și loțiitor, de partea română, al Regelui Ferdinand (Comandantul Înaltului Comandament Aliat Româno-Rus) s-a așternut nepăsarea și, în parte, desconsiderarea (păi, cum altfel, din moment ce fostul șef al Statului Major General – cu ocazia dezvelirii bustului Mareșalului Alexandru Averescu, amplasat în fața Mănăstirii Cașin – afirma, greșit, că acesta a fost comandantul Armatei Române, care a obținut victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz; în realitate, fiind doar comandantul Armatei a II-a din subordinea Mareșalului Prezan, precum generalii Cristescu, Aslan, Dragalina etc.).

Independent însă de circumstanțele care au determinat autoritățile române (din nefericire, și pe cele militare) să dea uitării meritele Mareșalului Reîntregirii, o atenționare, cât un blestem, subzistă peste secole; iar, acesta ne-a fost adresat de către același brav mareșal Ferdinand Foch – care, fiind invitat la aniversarea a cinci ani de la glorioasele bătălii obținute în Cotul Vrancei și observând lipsa generalului (de atunci) – s-a răstit la oficialități: „Luați aminte, domnilor! O țară – fie ea mare sau mică – întotdeauna este judecată după cum știe să-și cinstească eroii!”.

Astăzi, din tot ce mai amintește despre Mareșalul Constantin Prezan, au mai rămas doar rămășițele conacului de la Schinetea și un petic de muzeu încă în grija nonagenarei sale nepoate. Cât o mai putea și domnia sa; căci, din partea celor îndrituiți să întrețină asemenea perle de spiritualitate nicio nădejde. Promisiuni, angajamente și lamentabile eschivări politice.

Români, sub privirile noastre amețite de manipulare ni se distruge istoria, în timp ce peste mormintele eroilor se așterne praful murdar al nerecunoștinței. Una dintre cele mai grave nesăbuițe ale acestei nații, cândva atât de mândră și de minunată, care se lasă orbită de lașitate, de obediență, de corupție și de incultură. Nu uitați însă, că în spatele crucilor nu sunt numai oase: acolo este istoria noastră, sunt tradiția și credința noastră; acolo sunt faptele celor care au luptat ca să asigure perenitatea acestui neam românesc, dintotdeauna la cheremul altora.

Am avut onoarea să mă număr printre puținii cei care – atât și așa cum au putut – au încercat să întreprindă ceva pentru evocarea și respectul personalității Mareșalului (trilogia amintită, fiind o

dovadă), am fost la mormântul Mareșalului și i-am adus prinosul de recunoștință, am fost găzduit la conac și mi-am petrecut o parte din timp la biroul său, recunoscut ca „al doilea punct strategic de comandă”. Am fost pătruns de semnificația unor întâmplări deosebite, fără de corespondent în zilele noastre și am plecat dezamăgit de ipocrizia de neadmis a autorităților.

În încheiere – cu îngăduința cititorilor acestei eminente publicații – expunem un pasaj din reflecțiile începutului de volum „Viața Mareșalului Prezan”, scrise în chiar balconul conacului:

„Printre coloanele în onduleu alungit ale pridvorului frumos ornamentat, privesc peste frământarea colinară în pantele căreia hodinește tăcut Conacul Mareșalului. Rând pe rând, straturile reliefate alternativ, între verdele-pal și verdele-intens, se aștern maiestuos peste întinderea care-mi oferă atâta descătușare și tihnă. La început discret, apoi din ce în ce mai profund, până la contopirea cu intimitatea. Păduri înalte, livezi întinse și, pe alocuri, petice restrâns cultivate cu porumb ori plantații de vie acoperă văile și viroagele, care numai se presupun. Totul, ca-ntr-un eden atipic, unde predomină smaraldul frunzei de stejar, iar la orizont îngemănarea bruscă cu imensitatea de un albastru nepământesc; între care subzistă o liniște tainică și fermecătoare, care parcă așteaptă ca cineva să-i scormonească dedesubturile.

Revin către masa aranjată simplu, cu bun gust și multe flori, și nu pot să nu mă întreb: pe care dintre scaunele cu încrustați învechite de vreme se așeza Mareșalul și, mai ales, care-i era poziția obișnuită de orientare? Mai precis, către ce anume privea, atunci când, singur fiind, medita și înspre afară, spre înconjurul real, despovărat de povara aceea, apăsătoare, a gândurilor strategice de altă dată” (ibidem, pp. 13-14).

Mă doare amintirea Mareșalului, mă doare neputința să destram perdeaua întunecată, pe care cineva – cineva de la noi ori de-aiurea – au aruncat-o peste faptele unei personalități de o asemenea anvergură. Păcat de noi, de românii care ne complacem în muțenie, în nesimțire, ca și într-o condamnabilă acceptare